

**'Durf het aan de groene
weg op te gaan.'**

Aad van der Meer

**'Praat als kerkrentmeester
vanaf het begin mee.'**

Bertram Westera

**'Bezuinig niet op de
verkeerde dingen.'**

Henk Verboom

#Goed en duurzaam beheer

In dit nummer

5
Spitsvondig
 Ruimte voor
 Woord en Geest

8
Expert aan het woord
 De kansen van kerkelijk
 grondbezit

13
Facts & Figures

14
Toerusting
 Duurzaam grondbeheer

16
Do's & Don'ts
 Beleggen met geld
 van de kerk

18
De stelling
 "Een kerk zou geen grond
 moeten bezitten"

20
Vijf tips over
 Fondsenwerving

22
Let's talk
 In gesprek over het bezit
 van de kerk

26
Kom binnen!
 Kijk rond in de Dorpskerk
 te Nieuwegein

30
Aan het loket
 Vragen over erfstellingen
 en legaten

32
50 jaar Actie Kerkbalans
 Uit de praktijk

37
Column
 Tim Vreugdenhil

Redactioneel

#Goed en duurzaam beheer

Als kerkrentmeester ben je verantwoordelijk voor het beheer. Dat is een ontzettend breed begrip. Het kerkrentmeesterlijke veld is dan ook behoorlijk divers. Wij onderscheiden daarin als VKB vier deelterreinen: gebouwen, geld, mensen en organisatie.

In dit nummer hebben we het vooral over het beheer van de bezittingen van de kerk. Wanneer we spreken van kerkelijk bezit denken we vaak aan een kerkgebouw of een pastorie, al dan niet monumentaal. Of een begraafplaats, bijzonder orgel, avondmaalszilver of ander roerend religieus erfgoed.

Maar er is ook bezit dat minder raakt aan de kerkelijke identiteit. Ik denk bijvoorbeeld aan geld dat wordt belegd in fondsen of vastgoed of landerijen die in bezit zijn van de kerk. Het beheer hiervan lijkt ver verwijderd te zijn van de kern van ons kerk-zijn. Maar is dat eigenlijk wel zo?

Veel van dat bezit is in het verleden bijeen vergaard door gelovigen en geschonken aan de kerk. Zo is het soms al heel lang met de kerk verbonden. Daarbij wordt het rendement

ingezet voor diaconale doeleinden of wordt het gebruikt voor het voortbestaan van een kerkelijke gemeente.

Tegelijk biedt dat bezit ons ook kansen. Misschien lijkt het een druppel op een gloeiende plaat, maar we kunnen als kerk met ons bezit ook echt een zoutend zout en een lichtend licht zijn. We kunnen het verschil maken door niet altijd te kiezen voor de hoogste opbrengst, maar juist te investeren in een project dat maatschappelijk bijdraagt. Of we kunnen bijdragen aan de biodiversiteit met de grond die we beheren, bijvoorbeeld door pachters te helpen bij het vergroenen van hun bedrijf.

Goed en duurzaam beheer is uiteindelijk een taak voor elke christen. Hoe mooi is het om je als kerkrentmeester specifiek daarmee bezig te mogen houden, als ware rentmeesters van de kerk én onze aarde.

Wilnanda Hukom
 Eindredacteur

schaapsound

Grote Kerk Nijkerk
LED DISPLAYS, KERK-TV EN GELUID
DRAADLOZE BEDIENING VAN GELUID EN KERK-TV

KERKGELUIDSINSTALLATIES | PRESENTATIE/KERKTV
 AKOESTIEK | NETWERK/WIFI | VERLICHTING | DOMOTICA

Zwolle | Ridderkerk | Roermond
www.schaapsound.nl

bestuursgemak

“Eindelijk kunnen we alles terugvinden, ook als er bestuurswisselingen zijn”

De digitale oplossing voor besturen die werken met vrijwilligers

- » Eenvoudig samenwerken
- » Centrale opslag
- » Gebaseerd op Microsoft
- » AVG-proof

Vanaf
€ 49 per maand

www.bestuursgemak.nl | info@bestuursgemak.nl | 06 - 22 17 60 20

Nieuw als kerkrentmeester?

Bestel het gratis welkomstpakket

Scan de QR-code om te bestellen of kijk op www.kerkrentmeester.nl/welkom

Rik Buddenberg

Ruimte voor *Woord en Geest*

Na een jarenlange discussie is de kogel eindelijk door de kerk. De Generale Synode is 21 juni jongstleden akkoord gegaan dat er drie beroepsprofielen komen voor werkers in de Protestantse Kerk: predikant, pastor en kerkelijk werker. Deze drie profielen laten ruimte voor een grote variatie aan werkers in de kerk. De predikant en pastor kunnen beide als dienaar des Woords aan de slag en werken voor de gehele gemeente, de kerkelijk werker op een deelterrein. Hiermee wordt recht gedaan aan de gegroeide praktijk van kerkelijk werkers, die noodzakelijkerwijs als voorganger werden ingezet. En dit alles in een kerkelijk landschap, waarin de traditionele lokale gemeente niet langer gemeengoed is. Daarnaast hebben zich onder andere pioniersplekken en kliederkerken ontwikkeld, die wat betreft werk- en denkniveau en dus ook qua salariëring vragen om een grotere verscheidenheid aan voorgangers afhankelijk van het vereiste kennis- en inzichtniveau en de mate van complexiteit.

Drie werkers, één rechtspositie

Het werd hoog tijd dat door dit synodebesluit de bestaande praktijk gelegaliseerd wordt. Door de jarenlange impasse was de wijze waarop de kerk omging met kerkelijk werkers een ratjetoe geworden. De diversiteit in hun bevoegdheden, arbeidscontracten en de ontstane geitenpaadjes waren pogingen om aansluiting te blijven vinden bij de weerbarstige werkelijkheid van de lokale gemeente. De keerzijde was wel dat hun positie binnen de kerk onduidelijker en hun rechtspositie uiterst wankel was geworden.

In het vervolg krijgen predikanten, pastoren en kerkelijk werkers dezelfde kerkelijke rechtspositie, waarbij voor pastoren en kerkelijk werkers hetzelfde omslagstelsel wordt geïntroduceerd als bij predikanten. Een belangrijk voordeel hiervan is dat dit de plaatselijke colleges

van kerkrentmeesters ontzorgt. Ze betalen in het vervolg een bezettingsbijdrage aan de Centrale Kas, die vervolgens het salaris van pastoren en kerkelijk werkers betaalt.

Kanttekeningen

Als VKB hebben wij onze waardering uitgesproken voor het eindrapport 'Ruimte voor Woord en Geest', dat op hoofdlijnen en uitgangspunten 'rondloopt' en consistentie vertoont. Wel hebben we kanttekeningen geplaatst bij het implementatietraject, waarbij de uitgangspunten worden uitgewerkt tot concrete acties, die uiteindelijk moeten leiden tot wijzigingsvoorstellen van de Kerkorde.

Dit vraagt om een strakke regie en het instrument van een begeleidingscommissie rond de implementatie is veel te mager. Wat is het mandaat van deze begeleidingscommissie? Licht een onafhankelijke stuurgroep van deskundigen met externe expertise niet meer voor de hand? Vervolgens achten wij het wenselijk dat een kwantitatieve analyse en risico-inventarisatie van de genomen besluiten wordt opgesteld. Tenslotte is er nog het spanningsveld tussen lokale gemeente en classis bij de keuze voor een predikant of pastor. Als VKB pleiten wij ervoor dat de classis geen toestemming moet geven voor een vacature, maar dat de classis en gemeenten samen overeenstemming bereiken over het openstellen van een vacature. Dat verplicht de classis om doorlopend het gesprek te voeren over welke kwaliteiten en werkers in haar werkgebied nodig zijn. Ook dat is toekomstgericht kerkbeheer.

Nieuws

Belangrijke besluiten op synodevergaderingen

Op vrijdag 21 juni zette de Generale Synode een historische stap door ruimte te bieden aan HBO-theologen om beroepen te kunnen worden als pastor binnen het ambt van dienaar des Woords. Daarmee komt de synode tegemoet aan een uitdrukkelijke wens van onder andere de VKB om de rechtspositie van kerkelijk werkers met preekconsent beter te borgen. Zie meer hierover in de column van de voorzitter op pagina 5 van dit nummer of op onze website onder nieuws.

Op vrijdag 28 juni kwam de Kleine Synode bijeen. Daar werden onder andere de nieuwe grondslagen met percentages voor de quotum en solidariteitskas vastgesteld.

Inmiddels is aan alle kerken gecommuniceerd dat deze 'afdracht' voor 2025 is bepaald op 3,5% over de totale baten, en 1,5 promille over het totale vermogen (daarmee is dit ook een rectificatie op het bericht in Kerkbeheer #3 waar per abuis gesproken werd over een heffing over het vrij beschikbaar vermogen). Voor gemeenten waarbij de verschillen ten opzichte van de eerdere regeling te groot zijn, komt een overgangsregeling.

Ga naar de
themapagina

Open Monumentendag 2024

Op zaterdag 14 en zondag 15 september openen weer duizenden monumenten hun deuren voor het grote publiek, tijdens de 38ste editie van de VriendenLoterij Open Monumentendag. Doet jouw kerkgebouw ook weer mee? Een mooie kans om met je kerk(gebouw) naar buiten te treden.

Het thema dit jaar is 'Routes, netwerken en verbindingen' met de slogan 'onderweg!' In de programmeringen dit jaar zal aandacht worden besteed aan reizen via diverse soorten wegen en met verschillende vervoersmiddelen, van A naar B. Maar ook het onderweg zijn in de vorm van tijd: van verleden naar heden, van oud naar nieuw. Kortom: open naar de toekomst gericht. Speciaal voor onder andere de Open Monumentendag ontwikkelde de VKB het Kerkblik: een laagdrempelige manier om een blik van buiten op het eigen kerkgebouw te krijgen. Trouwens ook een mooi instrument om het gesprek met de gemeente te voeren over het (toekomstig) gebruik van het kerkgebouw. Je vindt het Kerkblik en meer handige ideeën en materialen op onze themapagina 'Open Monumentendag': www.kerkrentmeester.nl/openmonumentendag/.

Tip: Aan de slag met het orgel

Op zaterdag 14 september is het ook Nationale Orgeldag (zie: www.nationaleorgeldag.nl). Actief aan de slag met het orgel die dag? Denk dan eens aan de workshop 'Doe-orgel bouwen' van Orgelkids: www.orgelkids.nl.

Symposium over kerktorens

Kerk & Co organiseert, onder andere samen met VKB Kerkrentmeesters en verzekeraar Donatus, op donderdag 24 oktober 2024 van 13.00-17.00 uur in de Grote Kerk van Den Haag een symposium over de toekomst van kerktorens. De aanleiding voor dit symposium is het 600 jarig bestaan van de kerktoren van de Grote Kerk.

Kerktorens zijn beeldmerk van de stad, herkenningspunt en baken in het landschap. Deze torens kenmerken zo landschap, buurt, wijk, dorp en stad. Er is een gezamenlijk belang voor een duurzame instandhouding van deze torens. Tegelijk kan dit een grote opgave zijn, zowel qua onderhoud, veiligheid als toekomstig gebruik. Dit symposium wil inspiratie en expertise aan bestuurders (kerk en overheid) aanbieden voor de toekomst van de kerktoren. Op het symposium worden centrale lezingen en daarna parallelsessies door deskundigen gegeven. Maar er zijn ook luchtiger onderdelen zoals een torenbeklimming en borrel.

Ter voorbereiding op deze dag zette de VKB een vragenlijst uit die al door 125 kerkrentmeesters is ingevuld. Noteer alvast dit symposium in de agenda. Meer informatie volgt begin september via onder andere onze website, nieuwsbrief en in nummer #5 van Kerkbeheer.

Ga naar de
kennisbank

Aanpassing pachtprijzen 2024

Onlangs zijn de maximale pacht-prijzen voor 2024 vastgesteld. Deze zijn per 1 juli jongstleden van kracht geworden, waardoor het mogelijk is om per eerstvolgende vervaldatum de pachtprijzen aan te passen. In de meeste gevallen zal dit inhouden dat de nieuwe pacht prijs wordt gefactureerd op 1 november 2025 aangezien doorgaans achteraf wordt betaald. De verschillen per regio zijn wederom groot.

Lees het gehele nieuwsbericht met een overzicht van de pachtprijzen per regio op onze website (www.kerkrentmeester.nl/aanpassingpachtprijzen-2024/).

Nieuwe verhuurwet

Op dinsdag 25 juni stemde de Eerste Kamer in met de Wet Betaalbare huur. Met dit besluit werd de al eerder aangekondigde wet per 1 juli 2024 ook de nieuwe norm voor alle regels tussen verhuurder en huurder. Ook als kerk krijgt u met deze wet te maken, vooral als u nu uw vastgoed particulier verhuurt. Alleen als uw woning bewoond wordt door een voorganger/kerkelijk werker/beheerder die de woning als onderdeel van zijn/haar dienstbetrekking ontvangt, wordt de woning als eigenlijke dienstwoning aangemerkt. Zodra er geen sprake (meer) is van een dienstbetrekking of sprake is van oneigenlijk gebruik, is de nieuwe wet van toepassing: www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/wet-betalbare-huur/nieuws/2024/06/25/wet-betalbare-huur-aangenomen-en-van-kracht-vanaf-1-juli.

Belangrijkste regels in de nieuwe wetgeving:

1. Contracten voor onbepaalde tijd zijn de norm. Tijdelijke huurovereenkomsten zijn alleen nog in bijzondere situaties toegestaan.
2. Voor het berekenen van de huurprijs geldt een puntensysteem op basis waarvan de maximale huursom bepaald kan worden: www.volkshuisvestingnederland.nl/wat-betekent-de-wet-betalbare-huur-voor-mij/situaties/ik-verhuur/ik-verhuur-een-woning

Kijk voor meer informatie op onze kennisbankpagina onder het onderwerp 'verhuur overig onroerend goed'.

In gesprek met Thijs Tromp en Aad van der Meer

De kansen van kerkelijk grondbezit

"Grond biedt ook mogelijkheden om ten dienste van de samenleving en de biodiversiteit iets te doen."

Thijs Tromp

Grond is verbonden met geschiedenis, met verhalen en met de mensen die er wonen en leven. Kerken zijn soms al eeuwen met deze grond verbonden. Hoe kijk je als kerk of diaconie naar de grond die je beheert? Waar staat deze grond voor? Hoe kun je dit kostbare bezit verbinden met rentmeesterschap? Hierover gaan we in gesprek met bijzonder hoogleraar Thijs Tromp en diaken Aad van der Meer.

De Protestantse Gemeente De Bilt heeft decennia geleden middels twee legaten 12 hectare grond in bezit gekregen. De opbrengst hiervan wordt ingezet voor diaconaal werk. Aad: "Eigenlijk hadden we er nooit zo over nagedacht dat die grond bijzonder is, we hebben er gewoon geld mee gemaakt."

De Protestantse Gemeente De Bilt is zeker geen uitzondering. In totaal hebben protestantse kerken ruim 20.000 hectare grond in bezit. Thijs: "Dat is ongeveer 1% van alle landbouwgrond in Nederland. Als belangrijkste reden voor het bezitten van grond wordt het rendement genoemd. De opbrengst wordt door diakenen gestoken in diaconale doelen en kerkrentmeesters gebruiken het voor de exploitatie van de kerk." Dat vindt de bijzonder hoogleraar diaconaat een mooie uitkomst: "Diakenen zijn verantwoord bezig met de besteding van de gelden die hun zijn toevertrouwd, en dat al eeuwenlang. De grond en de diakenen werken samen voor mensen in nood. Daaronder zit wel een ander verhaal, namelijk hoe die grond beheerd en bewerkt wordt. Dat is voor veel diaconieën en colleges van kerkrentmeesters op dit moment geen aandachtspunt, daar hebben de meesten eigenlijk nog nooit zo naar gekeken. Er spelen allerlei redenen, maar een van de belangrijkste is dat je er ook niet zoveel mee kunt. Vaak hebben ze te maken met reguliere pacht, waarbij het moeilijk is om veranderingen aan te brengen. Een andere overtuiging is dat veel kerken de boeren niet in de weg willen lopen, er is veel solidariteit met de agrariërs aan wie ze grond verpachten. En tot slot heerst ook wel het gevoel dat een lokale kerk maar een kleine speler is."

Goede praktijken

In het kader van een onderzoek naar kerkelijke pacht heeft Thijs ook de

diaconie van De Bilt ontmoet. Hij beschouwt deze diaconie als een goede praktijk. Thijs: "Het praktijkverhaal van De Bilt laat zien dat de idee dat er helemaal niks kan niet klopt. Er kan meer dan je denkt."

"Het praktijkverhaal van De Bilt laat zien dat de idee dat er niks kan niet klopt."

Thijs Tromp

Toen in De Bilt 6 van de 12 hectare grond vrij kwam, heeft de diaconie heel bewust de keuze gemaakt deze grond te verpachten aan een biologische boer. Aad: "Daarvoor verpachtten we onze grond aan twee melkvee-houders volgens reguliere pacht. Dat betekent dat je eigenlijk geen zeggenschap hebt over hoe de grond bewerkt wordt. Daarbij zijn wij ook loyaal richting de boer. We gaan niet mensen die het al lastig hebben dwingen groenere keuzes te maken, ondanks dat we een groene kerk zijn. Wel hebben we in die jaren gesprekken gehad, bijvoorbeeld over het inzaaien van bloemenranden en vogelbescherming, elementen van duurzaamheid in de gangbare landbouw. Maar verder kwamen we niet, totdat een van de twee boeren besloot kleinschaliger te gaan werken en de pacht teruggaf."

"Dat bracht ruimte om te gaan brainstormen. Allerlei dingen zijn de revue gepasseerd, van voedselbos tot biologisch volkstuinencomplex. Er is zelfs gedacht aan tiny houses. We hebben bij de gemeente gevraagd wat er mocht in dat gebied, maar dat bleek niet zo veel te zijn. Uiteindelijk zijn we op zoek gegaan naar een pachter

Beluister het gehele gesprek als podcast #20

die op een biologische en duurzame manier de grond beheert. Ik wist dat er bij ons in de buurt een biologisch boerenbedrijf zat en ik ben daar gewoon langs gegaan en heb uitgelegd dat de Protestantse Gemeente De Bilt 6 hectare grond beschikbaar had voor biologisch duurzame landbouw. Voor hen kwam dat als geroepen. Door de droogte in de afgelopen jaren hadden ze te weinig gras kunnen oogsten en hadden eigenlijk meer grond nodig. Die 6 hectare extra paste prachtig in hun bedrijfsvoering."

Maximaal rendement of juist niet?

Door deze keuze ontvangt de Protestantse Gemeente De Bilt niet de hoogst mogelijke opbrengst. Aad: "Er wordt wel gewoon een regulier pachtbedrag betaald, maar niet het maximale. Zij hebben behoorlijk moeilijke jaren gehad, dus we proberen hen wel ook op andere manieren te steunen. Niet substantieel, maar wel gewoon voor kleine dingen waar we hen bij kunnen steunen, zoals de grasverbetering. En laatst hebben we als gemeente een flinke partij kazen van hen gekocht voor de Voedselbank. Dat geldt overigens ook voor het andere bedrijf in de reguliere pacht. Ook daar hebben we gesprekken mee om te helpen verbeteringen aan te brengen op het gebied van duurzaamheid bijvoorbeeld." Dat kerken lang niet altijd voor de

maximale opbrengst gaan is iets dat Thijs ook heeft geconstateerd. Thijs: "Van de 25 kerken die ik heb gesproken, zijn er maar één of twee die voor maximaal rendement gaan. Voor de meeste diakenen en kerkrentmeesters is dat niet belangrijk. Het directe rendement op pacht is ook niet heel hoog, ongeveer 1%. De grond verkopen en de opbrengst beleggen zou veel meer kunnen opleveren. Maar er is eigenlijk geen enkel college van diakenen of kerkrentmeesters die dat serieus overweegt. Waar dat nu precies in zit, krijg ik niet helemaal boven tafel. Het heeft misschien iets te maken met een zekere vorm van geduld, rust. De grond heeft de tijd, is traag. Grond is vaak al heel lang in bezit. Ook wanneer grond vrij komt vanuit de reguliere pacht en er de mogelijkheid is om naar geliberaliseerde pacht te gaan en dus meer voor de grond te vragen, zie je dat kerken dat over het algemeen niet doen. Ze willen boeren niet het vel over de neus trekken. Daar zie je dat allerlei andere waarden een rol spelen bij de manier van omgaan met pacht. Interessant is dat ze aan het begin geld wel als belangrijkste reden noemen, maar uiteindelijk spelen veel meer waarden een rol dan alleen de financieel-economische."

Mogelijkheden

Thijs: "Grond biedt ook mogelijkheden om ten dienste van de samenleving en de biodiversiteit iets te doen, sociaal bezig te zijn. Toch is het grootste deel van de colleges van diakenen en kerkrentmeesters zich niet echt bewust van hun rol als grondbezitter. In het kerkelijk leven – in de liturgie, op dank-

of biddag of op andere momenten – speelt de grond nauwelijks een rol. De meeste kerken voeren hier ook niet het gesprek over met de pachters. Veel colleges besteden de pachtzaken uit aan een rentmeesterskantoor, bijvoorbeeld KKG. Maar juist in het contact met die pachter kunnen er heel veel dingen wél en kunnen er ook mooie dingen ontstaan. Dat vind ik ook zo mooi aan het praktijkverhaal uit De Bilt."

"Stap uit de gewoonte en durf het aan de groene weg op te gaan."

Aad van der Meer

"Daarbij is het ook belangrijk om op tijd te beginnen met beleid maken. Begin de bezinning ook als de kans zich nog niet voordoet. Als je er al over hebt nagedacht, ga je de kansen die ontstaan ook beter zien. Als je als kerk met boeren in gesprek gaat over het gebruik van het land, moet je natuurlijk wel congruent zijn. Je kunt niet van een boer verlangen dat hij een deel van zijn land inricht als kruidenrand, terwijl je zelf je hele achtertuin vol tegels hebt liggen." Aad: "Daar kan ik me helemaal bij aansluiten. Als laatste tip zou ik zeggen: stap ook uit de gewoonte en durf het aan om die groene weg op te gaan."

Over Aad van der Meer

Aad van der Meer (links) is diaken in de Protestantse Gemeente De Bilt. In zijn werkzame leven is hij actief geweest in ontwikkelingsamenwerking, wat hem in de kerk bij het thema diaconaat heeft gebracht. Een belangrijk thema voor de diaconie in De Bilt is duurzaamheid. Ze zijn dan ook aangesloten bij GroeneKerken.

Over Thijs Tromp

Thijs Tromp is bijzonder hoogleraar diaconaat aan de Protestantse Theologische Universiteit, waar hij zich bezighoudt met het werk van diaconale organisaties en van diakenen. Hij doet momenteel onderzoek hoe de kerk, colleges van diakenen én van kerkrentmeesters, zich verhouden tot grond. Het onderzoek verschijnt in september.

ZORGHUISVESTING

CAREBEEK UW PARTNER VOOR EEN TOEKOMSTGERICHTE & DUURZAME KERK.

Carebeek is een ontwikkelaar in maatschappelijk vastgoed waaronder zorgwoningen en kerken. Carebeek heeft diverse kerken in herontwikkeling naar zorgwoningen en in sommige gevallen inclusief een nieuw te bouwen (kleinere) kerkzaal. onderstaand een drietal actuele kerklocaties in ontwikkeling / aanbouw.

Almelo, 42 senioren appartementen met ontmoetingsruimte.

Heerhugowaard, 42 zorgwoningen met dagbesteding in de kerk.

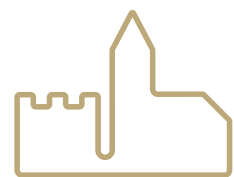

Waalwijk, 44 senioren appartementen met ontmoetingsruimte.

Wij gaan graag vrijblijvend in gesprek om de (on)mogelijkheden te bespreken als u nadenkt over verkoop en/of herontwikkeling van een locatie.

www.carebeek.nl - tel: 0318-693727

Hoe verzeker je de gewelven van de eredienst?

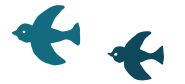

donatus

verzekert kerken en monumenten

Nieuwsgierig? Ontdek meer op www.donatus.nl

Protestantse kijk op Landbouw en klimaat

Duurzaamheid en het gebruik van grond zijn op dit moment belangrijke thema's. Hoe kijken protestanten hier tegen aan in relatie tot het geloof? Weten zij dat de kerk grond in bezit heeft en wat vinden zij daarvan? Welke bestemming zouden zij zelf aan grond geven? De gegevens op deze plaat zijn ontleend aan het onderzoek 'Tussen duurzaam denken en duurzaam doen' van het SCP in samenwerking met de PThU (zie: www.scp.nl/publicaties/publicaties/2024/04/23/tussen-duurzaam-denken-en-duurzaam-doen). Zij onderzochten houding, gedrag en veranderbereidheid van religieuze en niet-religieuze Nederlanders als het gaat om klimaat.

slechts 16%

van de protestanten vindt dat er in de eigen geloofsgemeenschap voldoende aandacht is voor **klimaat**

Wanneer Nederlanders, religieus én niet-religieus voor 5 hectare grond in hun eigen woonplaats mogen kiezen wat ermee gebeurt...

...ZOU 37% woningen bouwen

...ZOU 41% bos aanplanten

biologische veehouderij 7%

industrieterrein 1%

sportvelden 3%

winkelcentrum 2%

tuinbouw 7%

intensieve veehouderij 2%

Kerk en pacht:

Duurzaam grondbeheer

Gemeenten bezitten zelf soms ook grond, zeker waar het geloofsgemeenschappen betreft, die al enkele eeuwen meegaan. In deze bijdrage kijken we gericht naar verschillende pachtvormen, en naar de (andere) mogelijkheden om kerkelijk grondbezit in te zetten voor een duurzame en toekomstbestendige financiering van de gemeente.

TEKST JOOST SCHELLING BEELD GROENEKERKEN

Stabiele bron van inkomsten

De grond is veelal verkregen uit erfenissen en giften en destijds geschonken aan de diaconie om met de opbrengst van het land armere mensen te ondersteunen, als dank voor een bewezen dienst of aan de kerk geschonken om te dienen als aanvulling op het schaarse traktement van de dominee. Hoewel grond om deze reden niet meer in de kerk wordt ingezet, hebben veel kerken hun gronden wel degelijk aangehouden. Het uitgeven en verpachten van grond is een uitstekend middel voor de kerk om diaconale of kerkelijke doelen deels uit de pachtopbrengsten te financieren en zo goed mogelijk toekomstgericht te verwezenlijken. Gelet

op het directe en indirecte rendement van landbouwgrond en het lage risicoprofiel is verpachte grond een goede meerjarige investering voor de kerkelijke organisatie gebleken. Maar omdat het in bijna alle gevallen gaat om agrarische grond, is het gesprek in de kerk en diaconie over haar grondbezit wel aan het veranderen. In het hoofdartikel op pagina 8 wordt stilgestaan bij het onderzoek dat door de PTHU wordt uitgevoerd rond het thema GROND in onze kerk.

Verpachten: wat is het wel, wat niet?

Het pachtrecht is een gecompliceerd rechtsgebied, niet alleen inhoudelijk, maar ook processueel. Het niet in acht nemen van procesregels kan in voorkomende gevallen leiden tot ongewenste situaties met grote financiële consequenties. De wet kent een aantal pachtvormen, waarvoor verschillende regels gelden (zie kader). De pachtovereenkomst lijkt op het eerste gezicht een soort huurovereenkomst, maar heeft eigen kenmerken die pacht onderscheiden van huur. Op grond van artikel 7:311 van het Burgerlijk Wetboek is er sprake van pacht of een pachtovereenkomst als: 1) een onroerende zaak of een gedeelte daarvan, zoals een hoeve of een stuk land, door een partij in gebruik wordt verstrekt aan een andere partij, 2) ter uitoefening van bedrijfsmatige landbouw en 3) waarvoor een tegenprestatie wordt geleverd. Dit regime kent veel regels van dwingend recht.

Meest voorkomende pachtvormen:

Reguliere pacht

De duur van de reguliere pachtovereenkomst is vastgelegd: twaalf jaren voor een hoeve en zes jaren voor los land of losse gebouwen. Na afloop van deze termijn wordt de pachtovereenkomst automatisch verlengd met eenzelfde periode. Er is sprake van voorkeursrecht (bij het voornemen van vervreemding van (een gedeelte van) het object moet pachter eerst deze mogelijkheid geboden worden) en indeplaatsstellingsrecht van een naaste in de positie van de pachter.

Geliberaliseerde pacht

Geliberaliseerde pacht kan alleen voor los land (zonder bedrijfsgebouwen) worden afgesloten. Bij een geliberaliseerde pacht bestaat er meer vrijheid. Het afsluiten van een pachtovereenkomst voor minimaal zes jaar is niet vereist. Na afloop van de pachtperiode vindt geen automatische verlenging plaats. Daarnaast zijn bij geliberaliseerde pacht het voorkeursrecht en de indeplaatsstellingsrecht niet van toepassing en zit er bij een pachtperiode van korter dan zes jaar geen maximum aan de pachtprijs, zoals dat bij reguliere pacht wel het geval is.

Erfpacht (geen pachtrecht van toepassing)

Erfpacht betekent dat iemand het recht heeft om een stuk (landbouw)grond te houden of te gebruiken, dat eigendom is van een ander. De afspraken over erfpacht zijn vastgelegd in de 'akte van vestiging'. De erfpachter mag de grond in erfpacht voorzien van een opstal en de erfpachter heeft het recht het erfpachtrecht, inclusief de opstal, te verkopen. Voor de erfpacht betaalt de erfpachter aan de grondeigenaar jaarlijks een bedrag, de erfpachtcanon. In de praktijk komt het overigens vaak voor dat de canon in één keer voor de gehele looptijd van de erfpacht wordt afgekocht. Erfpacht wordt vaak verleend voor een bepaalde tijd, meestal voor 26 jaar of langer.

Kijk voor meer informatie over pacht in onze kennisbank: www.kerkrentmeester.nl/pacht.

Als er geen landbouwkundig gebruik is overeengekomen, dan is er dus geen sprake van een pachtovereenkomst, waarbij onder landbouw wordt verstaan: akkerbouw; weidebouw; (pluim-) veehouderij; tuinbouw, de teelt van griendhout en riet; elke andere tak van bodemcultuur (met uitzondering van bosbouw), steeds voor zover bedrijfsmatig uitgeoefend. Soms wordt er in het kader van de verhuur van een pand met bijvoorbeeld (horeca)inventaris (kerkelijk centrum) aan een ondernemer gesproken over verpachten. Het betreft hier geen juridische pacht (geen agrarisch recht), maar een overeenkomst waarop het algemeen overeenkomstenrecht

Meer informatie
over pacht in
onze kennisbank

van toepassing op is. Erfpacht en pacht zijn twee geheel verschillende rechtsvormen: pacht is een overeenkomst, terwijl erfpacht een zakelijk recht is op het gebruik van onroerende zaken. Erfpacht is geregeld in Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek. Toch wordt erfpacht, zeker in de spreektaal, ook vaak met de pachtvormen in verband gebracht.

Met andere woorden: als u als college niet in deze wereld thuis bent, laat u dan eens goed adviseren of de verpachting voor u verzorgen. In de Protestantse Kerk is onze VKB-partner Kantoor Kerkelijke Goederen (KKG) zeer deskundig op dit gebied. Verpachten van grond wordt door het CCBB gezien als een belegging, waarvoor een beleggingsstatuut opgesteld dient te worden.

Toekomstig gebruik¹

In de wetenschap dat grond in Nederland schaars is, kun je veel meer doen dan enkel inzetten op agrarisch gebruik alleen. De grond kan ook tijdelijk beschikbaar worden gesteld voor huisvesting door de grond meerjarig aan de woningbouwcoöperatie of gemeente te verpachten. Hierdoor realiseer je als kerk een vaste inkomstenstroom. De Protestantse gemeente Winsum gaat op een deel van haar grond tiny houses realiseren. Maar wat te denken van grond in te zetten voor tijdelijke opvang van statushouders via De Thuisgevers? Of de grond van vaak zeer ruime parkeerplaatsen of kerkelijke centra, die steeds minder maximaal benut zijn, herontwikkelen tot mogelijkheden voor maatschappelijke activiteiten? Voor veel van dit soort plannen geldt: stap in een vroeg stadium ermee naar de burgerlijke gemeente, en laat je als kerk goed hierin adviseren of bijstaan.

En bij agrarisch gebruik zouden kerk of diaconie de agrariër op het land te helpen zijn bedrijf tegen minimale extra kosten klaar te maken voor meer natuurinclusieve landbouw of extra aandacht voor biodiversiteit. Zo kan de kerk met haar grond laten zien hoe zij namens de gehele gemeente bijdraagt aan de huidige maatschappelijke opgaves.

¹ Voor een uitgebreidere bespreking, zie het artikel *Goed met grond*, in tijdschrift 'In de Waagschaal', nummer 2, 2024 (zie: www.kerkrentmeester.nl/app/uploads/2024/07/Goed-met-grond.pdf)

Do's & don'ts

Beleggen met geld van de kerk

TEKST WILNANDA HUKOM BEELD ADOBE STOCK

Do's

Beleid maken

Voordat je als college start met beleggen is het belangrijk samen goed hierover na te denken, zodat je weet waar je aan begint en inzichtelijk hebt welke mogelijkheden er zijn. Maak daarin een gedragen en afgewogen keuze en leg die keuze op hoofdlijnen vast in de notulen. Neem daarbij de 'Richtlijn beleggingen' van de Protestantse Kerk als startpunt. Zorg dat ieder lid van het college begrijpt wat er staat en wat dit voor jullie als college betekent. Deze kaders geven zelfbescherming tegen mogelijke verwijten en beperken de risico's.

Risico's

Weet wat de risico's van beleggen zijn en hoe je die risico's beperkt. Anders dan bij sparen is er bij beleggen een risico dat je inleg minder waard wordt. Afhankelijk van het product is dat risico kleiner, of juist groter. Informeer je vooraf goed – of laat je informeren – welke risico's een bepaald

beleggingsproduct heeft. De belangrijkste manier om risico's te verkleinen is het goed spreiden van je beleggingen.

Deskundigheid

Misschien is het een open deur, maar zorg dat er voldoende – minimaal 2 personen – deskundigheid aanwezig is in het college. Lukt dat niet, dan kan de deskundigheid ook worden gezocht bij een gemeentelid of iemand van een naburige gemeente. Zorg dat je weet waar je mee bezig bent. Uiteraard kun je ook gebruik maken van externe beleggingsadviseurs.

Don'ts

Je laten leiden door emotie

Bij beleggen is het belangrijk om de lange termijn in het vizier te houden. Voorkom paniecreacties. Verkoop niet bij de eerste tegenslag al je beleggingen. Bij beleggen hoort ook om te kunnen gaan met spanningen. Zorg dat je rationele keuzes maakt in plaats van emotionele en dat je die keuzes en de beleggingsresultaten uit kunt leggen. Belangrijk is wel dat als je belegt in aandelen, deze een snelle verhandelbaarheid hebben, zodat er indien mogelijk snel gereageerd kan worden op actuele gebeurtenissen.

Geld van de kerk behandelen als je eigen geld

Misschien heb je ervaring met beleggen van je eigen geld. Dat kan handig zijn als je als college wilt gaan beleggen. Maar beleggen voor de kerk kun je niet precies hetzelfde aanpakken. Wees je ervan bewust dat je belegt met het geld van een ander. Het vermogen van de gemeente is door de jaren heen opgebouwd door de leden. Dat zorgt ervoor dat er aan dit geld ook emotie van anderen verbonden is en dat er om die reden soms andere keuzes gemaakt moeten worden dan dat je zou doen voor je eigen vermogen.

Hulp nodig?

VKB Kerkrentmeesters heeft meerdere partners die u van dienst kunnen zijn op het gebied van beleggen:

- ABN-AMRO MeesPierson Verenigingen & Stichtingen
- Auréus Groep
- Stichting Kerkelijk Geldbeheer (SKG)

Alle VKB-partners vind je op:
www.kerkrentmeester.nl/partners-adviseurs/

Bekijk ook het thema 'beleggen' in de kennisbank op onze website:
www.kerkrentmeester.nl/beleggen of volg het webinar over beleggen op dinsdag dinsdag 24 september.

De stelling

Een kerk zou geen grond moeten bezitten

"Door grond te verpachten" stellen we agrariërs in staat een bedrijf te runnen. In beperkte mate kunnen we hier voorwaarden aan verbinden in de manier waarop de grond wordt beheerd. Als goede rentmeesters hebben we daartoe een bijbelse opdracht."

"De grond is veelal gegeven door leden in het verleden." Daar moeten we goed op passen. De leden hebben de grond gegeven met het doel om de kerk in stand te houden."

"Het als kerk verpachten" van grond is een belangrijke bijzaak om de kerk als gebouw en de organisatie ervan te kunnen voortzetten."

"Grond is een waardevaste belegging" en zorgt naast de vrijwillige bijdrage voor een vaste bron van inkomsten, wat meer dan nodig is."

"In principe" zouden kerken geen grond moeten bezitten, grond is niet van principeel belang voor een kerk."

"De opbrengst van grondbezit" geeft de mogelijkheid om een basis te hebben voor de kerkelijke activiteiten, ook wanneer de gemeente krimpt."

Wat vind jij?

Praat ook mee over de stelling in de app van de VKB. De stelling voor de volgende editie van *Kerkbeheer* is:

"Zonder financiële kengetallen kun je geen beleidsplan maken."

Heb je de VKB App nog niet gedownload? Scan de QR-code, installeer de app en meld je aan.

VKB over kerkelijk grondbezit:

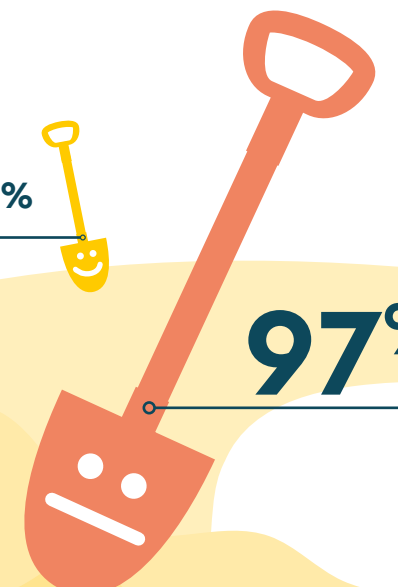
Het komt niet vaak voor dat een stelling een bijna unanieme uitslag kent. Maar op dit onderdeel stemde u eensgezind en tegen de stelling. Deze uitslag bevestigt ons in het beeld dat wij op dit moment van de kerkelijke bezittingen hebben. Grondposities doen ertoe en zijn van belang voor een duurzame exploitatie. De opbrengst van de landerijen wordt ingezet voor de instandhouding van monumentale gebouwen en begraafplaatsen, voor de pastorale, diaconale en missionaire aanwezigheid, en daar is niets mis mee. Het maakt de kerk niet meteen tot een 'oneigenlijke grootgrondbezitter'.

De positie die sommige gemeenten door hun grondbezit hebben, stelt hen ook in staat om met deze grond mee te denken met de huidige pachter. Hoe kan er op de grond van de kerk duurzaam gebruik met respect voor bodem, mens en dier opkomen? En hoe kan tegelijk zorg worden gedragen voor een duurzaam businessmodel voor de pachter?

Het vraagt daarmee wel van colleges een actiever beleid op de eigen grondposities, zeker omdat het gesprek in de kerkenraad, in de gemeente en in de samenleving ermee gediend is. De grondpositie is niet iets om je als kerk voor te schamen, het is eerder een prachtig instrument om op en met de grond de missie van kerk-zijn te kunnen uitdragen.

3%

97%

Vijf tips over

Fondsenwerving

Doordat de leden van het college regelmatig wisselen, is het vaak voor het eerst wanneer kerkrentmeesters met fondsenwerving te maken krijgen. Hoe pak je dat nu op een goede manier aan? Bertram Westera van VKB-partner 2Select Fondsenwerving deelt vijf handige tips.

TEKST & BEELD WILNANDA HUKOM

1

Begin op tijd

Een traject van fondsenwerving kost tijd. Start dus niet 3 maanden voordat de bouw begint pas met het werven van fondsen. Gemiddeld heb je zeker 9 tot 12 maanden nodig om je financiering rond te krijgen. De meeste fondsen vergaderen 2 tot 3 keer per jaar, wat betekent dat de doorlooptijd van jouw aanvraag al tussen de 4 tot 6 maanden zit. Daarnaast kun je afwijzingen ontvangen, zodat een tweede wervingsronde nodig kan zijn.

3

Zie een fonds als bondgenoot

De doelstelling van fondsen is geld uitgeven aan goede dingen, niet het vinden van redenen om jouw aanvraag af te wijzen. Als dat wel gebeurt, zal daar een goede reden voor zijn. Na een afwijzing mag je daar best informatief naar vragen, maar ga niet in discussie. Misschien zijn er dingen in jouw aanvraag niet goed (genoeg) uitgelegd, of past de aanvraag toch niet goed bij de doelstelling. Het kan ook zijn dat het fonds op dit moment geen geld meer beschikbaar heeft. Deze input kun je meenemen in de volgende aanvragen die je gaat doen. Wordt je aanvraag wel toegekend, stuur dan altijd een bedankbrief. Het gaat meestal wel om een flink bedrag dat je ontvangt. Laat dan van je horen en stel het fonds ook op de hoogte van het verloop van het proces.

2

Schrijf een complete, maar bondige aanvraag

Schenk aandacht aan je aanvraag. Schrijf geen standaardbrief en gebruik niet alleen steekwoorden, maar laat merken dat je de tijd neemt om een volledig verhaal te vertellen. Een fonds wil zien wat voor goeds je voor ogen hebt. Tegelijk is het wel belangrijk om je verhaal bondig te vertellen. Denk erover na wat voor het fonds belangrijk is om te weten en vat dat samen in hoofdpunten. In een fondsvergadering worden heel veel aanvragen behandeld en er is dan geen tijd om 37 pagina's bestek door te nemen. Zorg voor een toegankelijk basisstuk, waarop het fonds de besluitvorming kan baseren en doe daar onderliggende stukken bij voor als men uitgebreidere informatie wil. Laat in je aanvraag ook merken dat je je hebt verdiept in het fonds. Doe geen aanvragen die niet passen bij de fondsdoelstelling en stel de zaken ook niet anders voor om wel binnen die doelstelling te passen.

4

Wees transparant

Wat tegenwoordig nog veel belangrijker is dan vroeger is transparantie. Dat geldt voor fondsen, maar misschien nog wel meer voor de particuliere gever. De gewoontegever verdwijnt, je moet zorgen dat de gever zich met jou verbonden voelt. Wees duidelijk waar je het geld precies voor nodig hebt, hoeveel je nodig hebt, wat je ermee gaat doen, wanneer je het gaat doen en wat je plan B is als het toch anders loopt. Neem mensen, maar ook fondsen, mee in het proces. Laat tussentijds horen hoe het proces verloopt. Lopen er dingen anders dan gepland, wees daar transparant over. Bij welke verbouwing loopt nu alles volgens het vooraf bedachte plan? Fondsen snappen dat, maar blijf wel communiceren. Naast dat het belangrijk is voor de fondsen en particulieren die bij je project betrokken zijn, helpt dit je zelf ook om de doelstelling van je project goed in het oog te houden.

5

Denk mee op inhoud

Ga als kerkrentmeester niet afwachten tot de plannen gemaakt zijn en pas meedenken als het financieringsvraagstuk in beeld komt. Praat vanaf het begin mee. Neem een constructieve, inhoudelijke rol in de projectcommissie in en zeg niet bij voorbaat: 'Ik weet niet of daar wel geld voor is.' Denk groot. Spreek met elkaar over wat jullie dromen voor de gemeente zijn. Je begint bij wat je wilt en pas daarna bij hoe je dat financieel voor elkaar krijgt. Ga niet al bezuinigen voordat je het plan hebt ingediend. Als blijkt dat het niet haalbaar is kun je altijd nog dingen laten vallen.

Podcast #19

Beluister het hele gesprek als podcast #19 (De gever van de 21e eeuw) in onze podcastserie Collectieve Wijsheid.

Je beluistert de podcast via:
www.kerkrentmeester.nl/podcast
 of via Spotify.

In gesprek over Het bezit van de kerk

In dit nummer staan bezittingen van de gemeente centraal. Nu heeft niet elke gemeente de beschikking over andere activa dan kerkelijke activa, maar in het gesprek in en rond de kerk gaat het er wel steeds vaker over. 'Men' vindt van alles over kerken die veel landbouwgrond bezitten of die hun vermogen beleggen, terwijl de kerk krimpt. In de gesprekken die wij als VKB voeren met kerkrentmeesters horen we op dit punt terug dat ze in hun gemeente nog wel eens op onbegrip kunnen rekenen. Daarom een praatplaat die erop gericht is hoe je proactief de dialoog over bezittingen (inclusief het perceel waarop het kerkgebouw staat) in de kerkenraad en gemeente kunt opstarten.

Beleid op het eigen vermogen

- > In welke bezittingen ligt het vermogen van de kerk vast? In welke verhoudingen? Een simpel taartdiagram met procenten kan iedereen al veel helderheid verschaffen.
- > Is er in het college van kerkrentmeesters visie op de omgang met het kerkrentmeesterlijk vermogen? En is er op grond daarvan beleid vastgesteld? Welk deel belegd, welk deel verpacht, deposito's, etcetera?
- > Welk percentage van de inkomsten komt uit het rendement op vermogen? En hoe zal dit percentage zich de komende jaren ontwikkelen?
- > Wat kunnen we met ons vermogen meer doen zodat we daarmee onze visie beter uitdragen? Zijn er projecten of gemeenten die we kunnen steunen?
- > Bespreek met elkaar deze vraag: Als we in 2045 wel een vermogende kerk zullen zijn, wat spreekt daar dan voor en wat spreekt ertegen? En welke geloofsovertuigingen liggen daaronder?

Grondposities van de gemeente

Uit het onderzoek van het SCP/PThU wordt duidelijk dat protestanten wel weten over grondbezit van kerken, maar lang niet altijd of dit voor de eigen gemeente geldt.

- > Is bij het college van kerkrentmeesters én diakenen bekend of, en zo ja hoeveel grond er in haar bezit is? En hoe dit verkregen is? Geef inzicht in de waarde, zowel boekwaarde als geschatte marktwaarde. En zijn kerkenraad en gemeente op de hoogte van de details rond grondbezit?
- > Waar heeft de kerk grond in haar eigendom die ze verpacht? Wie onderhoudt het contact met de pachters? Worden in dat contact ook zorgen gedeeld (vanuit de pachter of de kerk zelf)? Als er sprake is van verpachte landbouwgrond: hoe is deze grond uitgegeven? Op welke manier spelen duurzaamheid en biologische landbouw een rol?
- > Welke verschillende gelovige motieven zijn aanwezig voor een goed gesprek over kerkelijke (landbouw)grond en hoe zouden predikant/kerkenraad dit gesprek kunnen faciliteren?

Grondgebruik rondom het kerkgebouw

- > Is de grond (parkeerplaatsen, groenstroken, etcetera) rondom het kerkgebouw in eigendom of gepacht van de burgerlijke gemeente? Is er sprake van rechten die op de grond liggen (recht van overpad, etcetera)?
- > Hoe zou je de grond rondom het kerkgebouw kunnen betrekken op de geloofsvisie van de gemeente? Hoe speelt duurzaamheid hierbij een rol? Denk daarbij aan laadpalen, pluktuinen, zitjes, maar ook aan het verstrekken van informatie over de eigen gemeente.

VKB partners

In deze rubriek laten we vier van de ruim 50 VKB-partners aan het woord. Al onze partners vind je op: www.kerkrentmeester.nl/partners-adviseurs/

Van Ree Finance Consultants

Ingewikkelde fiscale en juridische vragen vertalen naar heldere en bruikbare adviezen. Dat is waar we bij Van Ree Finance Consultants voor staan! Vanwege onze omvangrijke klantenportefeuille met betrekking tot kerkelijke instellingen zijn we regelmatig als adviseur betrokken bij uiteenlopende fiscaal-juridische vraagstukken. Met recht mogen we ons een specialist noemen voor kerkelijke instellingen.

Neem nu de fiscale positie van kerkelijke instellingen. Door een diversiteit aan meer commerciële activiteiten neemt hier het risico op belastingplicht al snel toe. Denk bijvoorbeeld aan de heffing van vennootschapsbelasting en/of omzetbelasting. Het is daarom belangrijk dat u goed nadenkt over eventuele fiscale risico's die uw instelling loopt. Dat is veel beter dan achteraf de discussie moeten aangaan met de Belastingdienst waarbij u het risico loopt op naheffingen en boetes.

Een fiscale quickscan is hierbij een prima hulpmiddel. Door middel hiervan bent u in staat beter in te spelen op fiscale risico's en voorkomt u teleurstellingen achteraf. Wat houdt een fiscale quickscan kort samengevat in? Allereerst brengen we de verschillende activiteiten in beeld en de daarbij behorende geldstromen. Vervolgens beoordelen we voor elke activiteit afzonderlijk de fiscale gevolgen. Onze bevindingen vatten we samen in een bondige rapportage voorzien van een gericht advies.

Twijfelt u over de fiscale positie van uw kerkelijke instelling? Dan is het raadzaam hierover met ons van gedachten te wisselen. Wij denken graag met u mee wat in uw situatie de beste oplossing is. Neem vrijblijvend contact met ons op via info@vanreefc.nl of bel 0343-415940 en vraag naar Arjan van der Bok (fiscaal directeur).

Bestuursgemak

Bestuursgemak is met en voor kerken gemaakt. Wat onze klanten ervaren:

- Wij weten waar al onze documenten staan en wie er toegang toe heeft!
- Het delen van vergaderstukken is tijdrovend!
- Een nagekomen stuk voegen we probleemloos toe aan de vergaderstukken!
- Persoonsgegevens zijn bij ons veilig en AVG-proof opgeslagen!
- Bij wisselingen van een bestuurslid of vrijwilliger heeft de opvolger meteen toegang tot de benodigde documenten!
- De continuïteit van onze ICT is gewaarborgd!

Bestuursgemak is een gestandaardiseerde inrichting van Microsoft 365 en ondersteunt uw hele organisatie

van kerkenraad tot beamteam en college van kerkrentmeesters tot kosterij. Altijd afgestemd op de behoefte van het orgaan.

Wij bieden kerken een inrichting van Microsoft 365, voorzien van gerichte handleidingen, helpdesk en beheer. Voor meer informatie: www.bestuursgemak.nl.

Studioschaeffer Architecten

De toekomst van uw kerkgebouw

Een kerk biedt een plek voor rust, bezinning en aanbidding. Tegelijkertijd worden sommige kerkgebouwen steeds minder intensief gebruikt. Wij helpen zowel kerkbesturen als ontwikkelende partijen een visie te ontwikkelen op het toekomstig gebruik van kerkgebouwen. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een gedeeltelijke herprogrammering, een kleine verbouwing of een intensief transformatieproces. We doen dit met liefde!

Onze gespecialiseerde architecten hebben vanuit hun achtergrond affiniteit met het herprogrammeren van kerkgebouwen. Zij zetten hun creativiteit en kennis in om ervoor te zorgen dat alle betrokkenen dezelfde kant op gaan kijken.

Over ons

Wij zijn een architectenbureau, gevestigd in Den Haag. Met een gedreven team van meer dan 40 creatievelingen, van ontwerpers tot technici en bouwbegeleiders, pakken wij projecten door het hele land met beide handen aan. Wat uw plan ook is, wij helpen u graag. Samen met u maken we een passend ontwerp. Passend bij uw wensen, passend bij de gebouwgebruikers én passend bij de omgeving. We zijn als kantoor gespecialiseerd in monumenten, verbouw, restauratie en transformatie. Kortom: bestaande gebouwen een nieuw leven geven. Energiek, laagdrempelig, functioneel creatief, team en nieuwe wegen, zijn de waarden waar wij naar handelen en die wij uitdragen.

Brainstormen over de toekomst van uw kerkgebouw?

Heeft u plannen voor het toekomstbestendig maken van uw kerkgebouw? Wij helpen graag met het concreet maken en uitwerken van deze plannen. Neem gerust contact met ons op! (info@studioschaeffer.nl of 070 32 22 757) Kijk voor meer informatie op: www.studioschaeffer.nl/kerk-transformaties.

schaeffer

Van Kooten Architectuur

Bij velen van u zijn wij al vijftien jaar bekend onder de naam Kerkarchitect.nl. Wij maken ontwerpen voor nieuwbouw en verbouwingen van kerkgebouwen en ontwerpen interieurs en liturgisch meubilair.

Ontwerp

We staan voor u klaar als het gaat om al het bouwkundige werk rondom uw kerkgebouw: onderzoek naar de (ver)bouwmogelijkheden, Omgevingsvergunningen, bouwkundig tekenwerk, liturgisch ontwerp, kostenramingen. Alles wat er bij bouwen en verbouwen komt kijken. Kenmerkend voor ons werk is de eenheid in architectuur, interieur en het liturgisch ontwerp. Symboliek, lichtval, vorm, kleur en materiaalgebruik vormen zo een totaalwerk. Dit doen we met liefde voor het gebouw, in welke tijd of stijl het ook gebouwd is.

Netwerk

Wij begeleiden u als kerkrentmeesters, of bouwcommissie van A tot Z. Gedurende dit hele traject heeft u rechtstreeks contact met de architect, Steven van Kooten. Over de jaren heen hebben we een uitgebreid netwerk opgebouwd van deskundige partners, zoals akoestisch adviseurs, ingenieursbureaus, installatieadvies, leveranciers, meubelmakers en bouwbedrijven.

Ecologisch

De bouw is één van de grootste energie- en materiaalgebruikers. Om dit te veranderen streven we in ieder project naar een minimale ecologische footprint. Dat doen we door slim en compact te bouwen en door gebouwdelen of materialen opnieuw in te zetten. Daarnaast maken we zo veel mogelijk gebruik van biologische bouwmaterialen.

Meer informatie en projecten kunt u vinden op onze website www.kerkarchitect.nl. Neem contact op voor een vrijblijvende kennismaking om te zien wat we voor uw kerk kunnen betekenen.

van kooten
architectuur

Kom binnen! kijk rond in de Dorpskerk te Nieuwegein

Nieuwegein staat vooral bekend als een dynamische en jonge stad. Toch kent de stad een verrassend rijke geschiedenis en een aanzienlijk aantal rijksmonumenten, vooral in de oude dorpskernen Jutphaas en Vreeswijk. Eén van die rijksmonumenten in Jutphaas is de Dorpskerk van de Protestantse Gemeente Nieuwegein Noord.

te gebruiken om de kerk opnieuw in te richten. In de kerk hebben we ook elementen uit De Bron laten terugkomen. Zo is bijvoorbeeld het nieuwe liturgisch centrum gemaakt van het hout van het liturgisch centrum uit De Bron. Leden van de interieurcommissie hebben het liturgisch centrum uiteindelijk ook helemaal zelf ontworpen."

In de kerkzaal hebben de banken plaatsgemaakt voor stoelen en ook de preekstoel keerde niet terug in het nieuwe interieur. Daarnaast werd er in de kerkzaal vloerverwarming aangelegd. De kerkzaal is nu veel flexibeler in te delen. Regelmatig vinden er kleinschalige concerten plaats.

Goede buur

Verenigingsgebouw 't Geinlicht heeft een betere indeling gekregen en is gemoderniseerd. Ook zijn op de zolder extra ruimtes gerealiseerd, waardoor het gebouw multifunctioneler is geworden. Henk: "Dat past ook heel goed bij de open kerk die we willen zijn. We willen ook graag een goede buur zijn. Zo verhuren we een deel van het gebouw aan een organisatie die dagactiviteiten aanbiedt voor ouderen en licht dementerende ouderen en onlangs werd er bij ons aangeklopt door de GGD Utrecht voor het opzetten van een priklocatie. Ook worden er regelmatig maaltijden georganiseerd."

Dat de Protestantse Gemeente Nieuwegein Noord bijdragen aan de buurt belangrijk vindt, blijkt ook aan een stapel dozen en een hoek van het verenigingsgebouw. Het zijn vakantiepakketten voor kinderen die het niet breed hebben, een actie waarvoor de gemeente samenwerkt met andere kerken, protestants én katholiek, in Nieuwegein.

Kosten en bezuinigingen

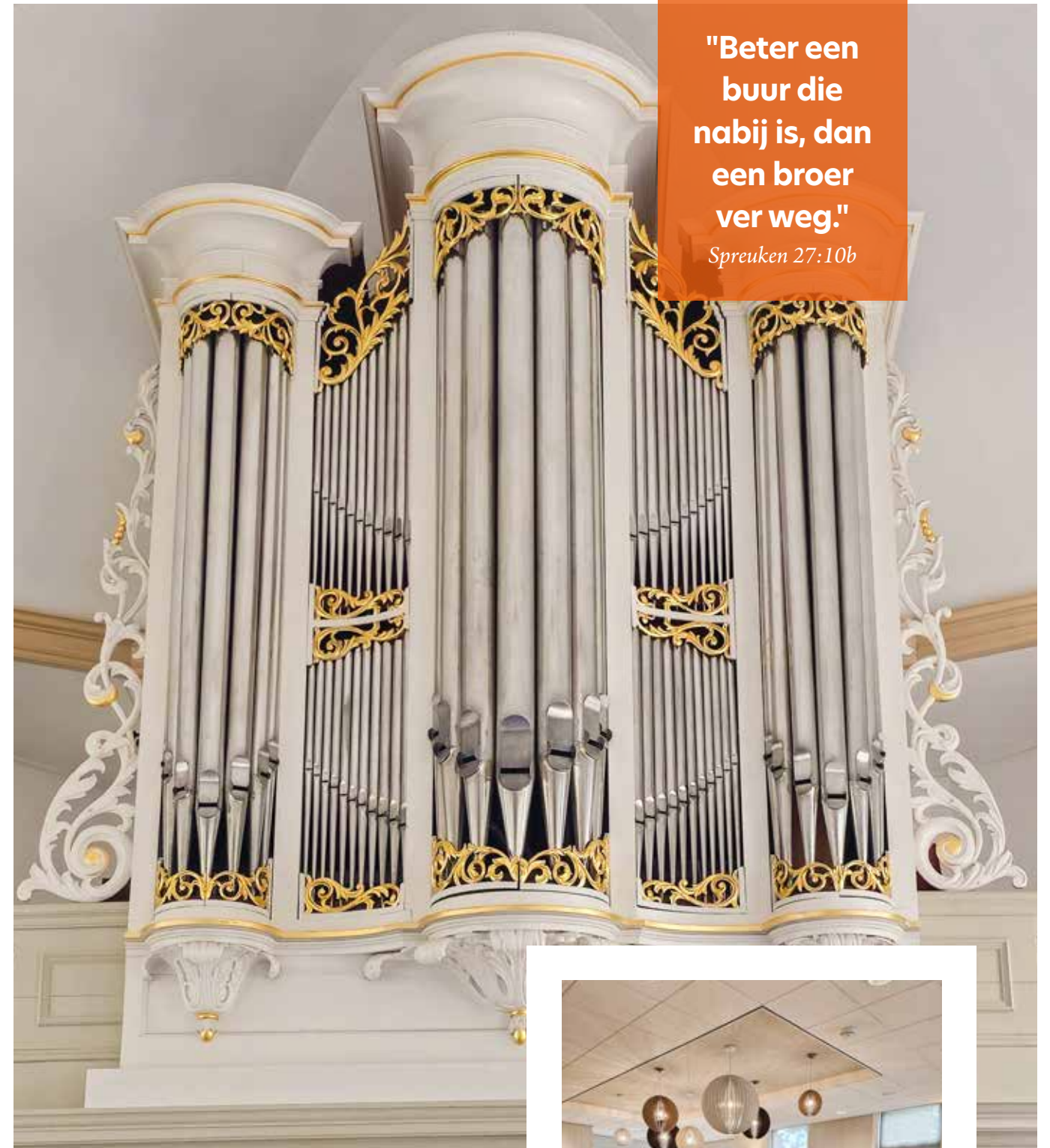
De kosten van de verbouwing konden dus voor een gedeelte worden gedekt door de verkoop van De Bron, maar het bedrag dekte lang niet alle kosten. Een aanzienlijk bedrag wist de gemeente met behulp van fondsenwerving bij elkaar te krijgen en een gedeelte kon worden bekostigd vanuit de onderhoudsreserve. Henk: "Wanneer je gaat verbouwen komt er ook altijd achterstallig onderhoud aan het licht en het is helemaal niet gek om daarvoor geld uit je onderhoudsreserve te gebruiken. Uiteindelijk hebben we wel op het oorspronkelijke plan moeten bezuinigen. Verschillende aanpassingen bleken echt te duur. Ook hebben we ervoor gekozen zelf de bouwbegeleiding te doen. Dat zorgde voor een grote besparing en zo zaten we ook veel korter op het bouwproces. Dat kostte alleen wel veel tijd. Belangrijk is wel om niet te bezuinigen op de verkeerde dingen. Schrijf voor je begint aan het hele proces op wat je wilt. Waarom wil je gaan verbouwen? Wat wil je bereiken met de verbouwing? Als je dat helder hebt, kun je ook veel gemakkelijker bepalen waar je wel en waar je juist niet op wilt bezuinigen. En neem ook altijd de gemeente mee in het proces, wees transparant."

Van twee naar één kerkgebouw

Kerkrentmeester Henk Verboom is nauw betrokken geweest bij de werkzaamheden in 2016. Hij vertelt: "Voor 2016 had de Protestantse Gemeente Nieuwegein Noord twee kerkgebouwen: de Dorpskerk en de Bron. Door de krimp hebben we in 2015 moeten besluiten één van de kerkgebouwen af te stoten. Dat was geen gemakkelijke keuze en na veel praten en overdenken met de kerkenraad is besloten om de Bron te verkopen. Het gebouw heeft zijn kerkelijke functie behouden, want het is verkocht aan de Nieuw-Apostolische Kerk. Met het geld dat de verkoop van het kerkgebouw opbracht hebben we de verbouwing van de Dorpskerk en het 't Geinlicht voor een groot gedeelte kunnen bekostigen."

Kerk van iedereen

Zowel de kerk als het verenigingsgebouw waren toe aan een opknabbeurt, maar men wilde vooral als gemeente een nieuwe start maken met een gebouw waar de gehele gemeente thuis is. Henk: "We wilden voorkomen dat de gemeenteleden die kerken in De Bron zich een gast zouden voelen in de Dorpskerk. Dus we vonden het een goed moment om dat geld

"Beter een buur die nabij is, dan een broer ver weg."

Spreuken 27:10b

Vragen over erfstellingen en legaten

Het komt meestal niet zo heel veel voor dat je als kerk een erfstelling of legaat ontvangt. Dat betekent dat veel kerkrentmeesters geen ervaring hebben met dit onderwerp. We ontvangen er als VKB dan ook regelmatig vragen over. Hier lichten we de 3 meest gestelde vragen uit.

TEKST WILNANDA HUKOM BEELD PKN/VKB

We zijn als kerk opgenomen in de nalatenschap van een overledene. Waar moeten we op letten bij het aanvaarden hiervan?

Om te beginnen is het belangrijk onderscheid te maken tussen legaten en erfstellingen. Als de gemeente een legaat, een deel van een hele erfenis, ontvangt kan dat in principe altijd worden aanvaard. De ontvanger van een legaat hoeft namelijk niet in te staan voor eventuele schulden die er zijn. Het niet aanvaarden van een legaat komt in de praktijk bij uitzondering voor, wanneer er bijvoorbeeld twijfels zijn over de herkomst van het nagelaten vermogen, bijvoorbeeld als iemand op een bijzonder onethische manier vermogen heeft opgebouwd. Bij een erfstelling ligt aanvaarding anders. Deze dient uitsluitend beneficiair aanvaard te worden. De gemeente treedt in het geval van een erfstelling op als erfgenaam en zal bij zuivere aanvaarding van de erfenis aansprakelijk zijn als de schulden van de nalatenschap hoger blijken te zijn dan de baten. Dit wordt voorkomen door een erfstelling beneficiair te aanvaarden. Hiervoor moet een akte worden opgemaakt bij de rechtbank.

De aanvaarding van een nalatenschap moet worden ondertekend door de bevoegde personen van het college van kerkrentmeesters, meestal de voorzitter met de secretaris of de penningmeester, tenzij in de verklaring expliciet vermeld is wie gevraagd worden te ondertekenen.

Meer informatie over erfstellingen en legaten

In onze kennisbank vind je meer informatie over nalatenschappen, met links naar handige artikelen en websites: www.kerkrentmeester.nl/erfstellingen-en-legaten/.

Of beluister podcast #18 uit onze serie Collectieve Wijsheid, waarin handige tips worden gegeven voor de werving van nalatenschappen: www.kerkrentmeester.nl/podcast.

We hebben een legaat ontvangen. Zijn we verplicht om dit met de gemeente te communiceren?

Meestal heeft de overledene in zijn of haar testament al laten opnemen of er communicatie over het legaat binnen de gemeente mag plaatsvinden of niet. Als er geen richtlijnen zijn opgenomen is het advies om met eventuele nabestaanden te overleggen of zij het goed vinden dat dit bekend wordt gemaakt of niet.

Zo niet, dan kan de kerkenraad beslissen of het nodig is om de hele gemeente hiervan op de hoogte te stellen, of dat dit bericht alleen binnen de kerkenraad blijft. Er kan ook voor gekozen worden om enkel te vermelden dat een legaat ontvangen is, maar daarbij geen persoonlijke gegevens te noemen.

We willen als gemeente graag meer bekendheid geven aan de mogelijkheid de kerk op te nemen in je testament. Hoe pakken we dit aan?

Giften uit nalatenschappen helpen de kerk in de toekomst een levendige, diaconale en missionaire gemeenschap te blijven. Veel kerkleden weten misschien niet dat zij (een deel van) hun nalatenschap kunnen bestemmen voor de kerk. Dit is een gunstige manier van schenken. De Protestantse Kerk en alle lokale colleges van kerkrentmeesters en diaconieën hebben een ANBI-status op basis van een groepsbeschikking kerkgenootschap. Dat betekent dat zowel de gever als de kerk volledig is vrijgesteld van schenkbelasting en erfbelasting (het vroegere successierecht).

Het is dus zinvol hier op regelmatige basis over te communiceren, bijvoorbeeld door een bericht in het kerkblad te plaatsen of door folders te verspreiden onder de kerkleden of neer te leggen in het kerkgebouw. In die folder kunnen, naast de praktische informatie over nalaten, verhalen worden opgenomen, waarmee zichtbaar wordt gemaakt wie de gemeente is en wat zij betekent voor haar leden (en de buurt). In grotere gemeenten kan ook gezocht worden naar verhalen van mensen die de kerk in hun nalatenschap hebben opgenomen. Ook kan er gebruik worden gemaakt van de gratis algemene folder die is ontwikkeld door de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland in samenwerking met de VKB.

Natuurlijk kan het onderwerp nalaten ook door een kerklid ter sprake gebracht worden tijdens

Bestel de gratis folder 'Uw nalatenschap: geloof, hoop en liefde doorgeven'

In de webshop van de VKB is de gratis folder voor plaatselijke gemeenten te bestellen: www.kerkrentmeester.nl/product/folder-nalaten/

een pastoraal gesprek. In zo'n geval is goed als er verwezen kan worden naar informatie die je hierover als gemeente beschikbaar hebt, bijvoorbeeld in de vorm van een folder. Ook is het aan te raden in de gemeente een contactpersoon aan te stellen, die gemeentelieden bij vragen van de juiste informatie kan voorzien.

Uit de praktijk

Benoeming in zicht door succesvolle actie

Om een nieuwe predikant te kunnen beroepen, moest de Hervormde Gemeente in Sprang eerst de financiële situatie zien te verbeteren. Het was aanleiding de Actie Kerkbalans in 2024 grondiger aan te pakken. Met heldere sommetjes, een gerichte geefvraag en nadruk op de periodieke schenking steeg de opbrengst met bijna €30.000,-. Doel bereikt!

TEKST IDD BEELD HERVORMDE GEMEENTE SPRANG

"De vacante predikantspositie gaf een enorme push om vaart te maken met Actie Kerkbalans dit jaar," valt Joost Schouten, ouderling-kerkrentmeester bij 'Hervormd Sprang' met de deur in huis. "Iedereen wilde graag een nieuwe dominee. Vanuit het kerkbestuur voelden we de verantwoordelijkheid daarvoor richting de gemeente ook sterk. Maar qua risicoanalyse kwamen we niet goed uit." Met name vanwege het historische kerkgebouw, de hoge gasrekening en inflatie, kreeg de gemeente de begroting, die nodig is om een predikant te kunnen aanstellen, niet rond. Kortom: werk aan de winkel. Schouten: "De snelste winst is te behalen in het stuk levend geld, en daarbinnen is Actie Kerkbalans onze belangrijkste inkomstenbron. Dus daar wilden we meer uit halen."

Bommetje

Het traject begon in september 2023 met een eerste gemeenteavond waarop de beroepingscommissie aan het woord kwam en Schouten de gemeente bijpraatte over de financiële situatie. "Die avond hebben we echt wel een bommetje gedropt: het gaat niet goed en als we zo doorgaan, snoepen we ons vrije vermogen op. Ik heb zo simpel en confronterend mogelijk weergegeven hoe de financiële situatie was." Schouten deelde ook mogelijke toekomstscenario's: de inkomsten flink omhoog, drastisch besparen, of een middenweg met van beiden een beetje. Twee maanden later volgde een tweede gemeenteavond over het onderwerp. "Daar kwam vanuit de gemeente

vooral de boodschap: 'Zeg ons maar wat er precies nodig is.' Dus zijn we in beeld gaan brengen wat onze kerk precies kost per huishouden en hoe dat zich verhiel tot het geefgedrag."

"We hebben het echt zo laagdrempelig mogelijk gemaakt."

92 euro erbij

Opgeteld en afgetrokken bleek dat de kerk jaarlijks structureel €92,- per betalend gemeentelid tekortkwam. "We zagen dat het merendeel van de gevers jaarlijks tussen de €0,- en €75,- geeft, en dat vaak al jaren- en jarenlang. Allemaal tientjesleden dus, die hun gift al tijden niet meer hadden geïndexeerd. Vaak uit onwetendheid. Vooral leden jonger dan 35 jaar gaven aan dat ze geen idee hadden wat er van ze verwacht werd." Dus werd ook dit sommetje helder gecommuniceerd, waarbij de werkgroep gemeenteleden de vraag stelde: wat is de kerk jou waard? "We hebben het geefgedrag aan de kerk afgezet tegen het gemiddelde bedrag dat een huishouden uitgeeft aan abonnementen: €1.800,- per jaar. Hoe verhoudt dat zich tot de kerk? Ga eens na, wat is dan jouw bijdrage?"

Nadruk op periodieke schenking

Met die vergelijking met abonnementsgeld, plantte Schouten meteen een zaadje voor de periodieke

schenking. "Daar hebben we in de communicatie de nadruk op gelegd: structureel geven geeft de gemeente zekerheid en daarbovenop kun je op deze manier meer geven zonder dat het jou iets extra's kost." Om het mensen zo makkelijk mogelijk te maken, lanceerde Hervormd Sprang zelfs een aparte website: voordevolgendegeneratie.nl. Daarop kunnen leden het hele financiële verhaal van begin tot eind nog eens rustig nalezen én worden ze stap voor stap meegenomen bij het in orde maken van zo'n periodieke gift. "We hebben het echt zo laagdrempelig mogelijk gemaakt."

Eigen communicatie

Ook in de verdere communicatie stak de gemeente veel tijd en energie. Waar de werkgroep Actie Kerkbalans voorheen met standaardmaterialen werkte, besloten ze nu eigen brieven en folders te drukken. "We waren al zo bezig geweest met het laden van ons eigen verhaal, dat we dat ook in de brief kracht wilden bijzetten," vertelt Schouten. De brief werd verstuurd in u- en jij-vorm en gepersonaliseerd op eigen geefgedrag. De concrete vraag aan leden was om die huidige gift te verhogen met de eerder berekende €92,-. "Ik weet niet of dat de beste keuze was, we hadden ook percentages kunnen gebruiken," reflecteert Schouten. "Maar feit is dat er positief op is gereageerd. Slechts een enkeling liet weten het vervelend te vinden dat we zo'n grote stap in verhoging voorstelden."

Mooi resultaat

En alle andere leden? Een tussentijdse analyse in mei 2024 liet zien dat 391 mensen meer zijn gaan geven dan in 2023, 147 mensen hun bijdrage gelijk hebben gehouden en maar 11 leden minder zijn gaan geven. Kijkend naar de bedragen, is het resultaat helemaal mooi. "Tot nu toe is de totaalopbrengst 24% gestegen ten opzichte van vorig jaar, een substantiële stijging! We zien dit binnen alle leeftijdsgroepen. Leden tot 35 jaar vallen hierin extra op, zij hebben een nog grotere stijging doorgemaakt. Daarbovenop gingen we van 6 naar 59 periodieke schenkingen, en ik ben ervan overtuigd dat daar nog meer van te maken is als we dit verhaal volgend

jaar nog beter vertellen." 100 mensen die vorig jaar wel gaven, deden dit jaar geen toezegging. Volgens Schouten kan dit te maken hebben met de planning: "Die was een stuk krappere dan vorig jaar omdat het drukwerk langer duurde." Voor deze groep staat er medio 2024 nog een veegactie op de agenda.

"Dat we dit mooie resultaat nu samen kunnen vieren, heeft een verbindend effect."

Doel bereikt

Met alleen al het tussentijdse resultaat heeft Hervormd Sprang zijn doelstelling bereikt. "We zitten nu op een niveau aan inkomsten waarbij we niet hoeven in te leveren op ons vrije vermogen." Dat geeft goede hoop wat betreft de predikantspositie. De gemeente zit momenteel in het proces om de solvabiliteitsverklaring rond te krijgen en is in ieder geval opgeschoven naar een gunstige risicocategorie. Schouten is er blij mee. "De zondag dat de tussentijdse opbrengst in de gemeente werd afgekondigd, was voor mij een emotioneel moment. Want de toon die we met Actie Kerkbalans hebben gekozen, was best stevig. Je weet van tevoren niet precies wat dat doet. Maar het heeft zo goed uitgepakt! We hebben het samen voor elkaar gekregen, het is gelukt! De betrokkenheid bij de kerk is door Actie Kerkbalans echt toegenomen. En dat we dit mooie resultaat nu samen kunnen vieren, heeft ook weer een verbindend effect."

Verenigingsnieuws

Werkzaam vermogen Kunnen kerkrentmeesters hun brede denkraam inzetten?

Mede naar aanleiding van het rapport van de Commissie Werkzaam Vermogen en de visie op 'toekomstgericht kerk zijn' zien wij als VKB de noodzaak een bijdrage te leveren in het concretiseren van de ideeën. Samen met de Federatie van Diaconieën en de dienstenorganisatie hebben wij het initiatief genomen voor verdere uitwerking. Wij vormen gezamenlijk een stuurgroep voor een project dat als doelstelling heeft 'gemeenten en diaconieën te stimuleren om onderlinge verbondenheid, steun en samenwerking op te zoeken en daarvoor het vermogen werkzaam te maken'. De nadruk ligt op onze roeping als kerk, de Woordverkondiging en de dienst aan de samenleving. De financiële middelen zijn er, het gaat er nu om hoe we die in geloof en met wijsheid inzetten.

Eerst vindt een verkenning plaats waarin we onderzoeken welke opties er zijn om de ideeën vorm te kunnen geven. In deze fase zitten we nu. Er worden gesprekken gevoerd met een brede groep betrokkenen. Cruciaal daarin zijn, uiteraard, de colleges van kerkrentmeesters en diakenen.

De projectleider komt graag in gesprek met kerkrentmeesters (en diakenen) die al invulling geven aan het aanwenden van middelen voor 'gemeente overstijgende doelen' of nadenken over hun rol als gemeente/diaconie in relatie tot andere gemeenten en die daarin middelen (breder dan geld) beschikbaar zouden willen stellen. De wens is om gesprekken te organiseren waarin kerkrentmeesters en diakenen met elkaar van gedachten wisselen en dilemma's, ervaringen, wensen en aandachtspunten met elkaar bespreken. De uitkomsten kunnen een plaats krijgen in de uitkomsten van de verkenning.

Een reactie op bovenstaand aan Joost Schelling (j.schelling@kerkrentmeester.nl) is erg welkom!

Bijeenkomsten begraafplaatsen

Dit jaar hebben we als Commissie Beheer Kerkelijke Begraafplaatsen weer twee fysieke bijeenkomsten georganiseerd in het land voor kerkelijke gemeenten met een eigen begraafplaats. De twee bijeenkomsten werden goed bezocht (resp. 30 en 60 bezoekers). Er zijn twee presentaties gegeven met als thema "De toekomst van de kerkelijke begraafplaats" en "Goede financiële zorg voor de begraafplaats ontzorgt voor later." Laatstgenoemde presentatie werd toegelicht door leden van het GCBB.

Na de presentaties was er voldoende ruimte voor het stellen van vragen. Onderwerpen die aan de orde werden gesteld waren o.a. het overdragen van de begraafplaats aan externe instantie (algemene of kerkelijke stichting of burgerlijke gemeente), hoe om te gaan met grafrechten uitgegeven voor onbepaalde tijd, ruiming en het vaststellen goede tarieven. Verder werden er enkele vragen over FRIS gesteld (Joure). Nog niet alle aanwezigen maken gebruik van de speciale groep "begraafplaatsen" in de VKB app waar ervaringen op het gebied van de kerkelijke begraafplaats worden gedeeld. Aanmelding daarop is van harte aanbevolen.

In memoriam

Gijp van Soest

Op 17 juni jongstleden overleed in de leeftijd van 84 jaar, de heer G. (Gijp) van Soest. Gijp was de laatste voorzitter van de Vereniging van Kerkvoogdijen (VVK) en werd in november 2004 door de algemene vergadering van die vereniging tot erelid benoemd. Hij is voor het kerkrentmeesterlijk beheer en de VVK van grote betekenis geweest.

Gijp van Soest was een echte verenigingsvoorzitter. Als voormalig president-kerkvoogd van de Hervormde Gemeente te Ede wist hij als geen ander waaraan kerkvoogden behoefte hadden. Hij bezocht veel afdelingsvergaderingen van de VVK, hield daar vaak een inleiding over actuele kerkvoogdelijke zaken en betrok daarbij ook de rol van de VVK. Groot respect dwong Gijp af toen hij als vice-voorzitter van de VVK op 20 oktober 1990 een congres leidde over de herziening van de ordinanties 16 en 18 van de hervormde kerkorde, waar zo'n 800 kerkvoogden bijeen waren.

Gijp, die verschillende jaren wethouder en locoburgemeester van Ede was, beschikte over een groot politiek netwerk. De VVK heeft vaak van deze waardevolle contacten gebruik kunnen maken.

"De VVK moet flankerend en dienstbaar zijn aan de landelijke kerk. Zij loopt niet voor de muziek uit, maar volgt de kerk," zo stelde Gijp altijd. Dat was ook het geval bij de fusie van het Landelijk Verband van Commissies van Beheer (LVCB) en de Vereniging van Kerkvoogdijen. Eerst toen de synodes eind 2003 het verenigingsbesluit namen om per 1 mei 2004 in de Protestantse Kerk in Nederland met de Lutheranen verder te gaan, gingen VVK en LVCB samen op weg naar een nieuwe VKB, die per 1 januari 2005 operationeel werd.

Hoewel Gijp niet als bestuurder in de VKB verder ging, bleef de VKB tot het laatst toe zijn belangstelling houden.

Wij wensen zijn vrouw Josje en verdere familie veel sterkte toe bij de verwerking van dit grote verlies.

COLOFON

Kerkbeheer is het magazine van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de PKN (VKB). U vindt hier veel informatie over relevante onderwerpen voor kerkrentmeesters en over kerkbeheer. Ook fungeert het blad als orgaan van de VKB, als vereniging van bijna alle kerkrentmeesters binnen de Protestantse Kerk.

Jaargang 24, nummer 4, juli/augustus 2024 | ISSN: 1568-8712 | Verschijnt 6x per jaar | Oplage: 4.700 ex.

Administratie en redactie

VKB Bureau | Vrieseweg 82, 3311 NX Dordrecht | Postadres: Postbus 176, 3300 AD Dordrecht | E-mail: info@kerkrentmeester.nl | Telefoon: 078 - 639 36 66 | www.kerkrentmeester.nl

Abonnementen

Abonnementsprijs voor betaalde abonnementen is €46,95 per jaar (excl. 9 procent btw). Abonnementen lopen van 1 april t/m 31 maart. Opzegging kan tot uiterlijk 4 weken vóór de aflooptdatum.

Ontwerp

Buro Dirigo, Haarlem

Druk

Verloop drukkerij, Alblaserdam

VKB

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland (VKB) is op 1 januari 2005 opgericht. De Vereniging is de voortzetting van de Vereniging van Kerkvoogdijen in de Nederlandse Hervormde Kerk (VVK) en het Landelijk Verband van Commissies van Beheer in de Gereformeerde Kerken in Nederland (LVCB). De VKB rust kerkrentmeesters toe, faciliteert onderling contact tussen kerkrentmeesters, ontzorgt christelijke kerkgemeenschappen bij beheertaken en fungeert als kennisinstituut.

Bestuur

Drs. F.H. Buddenberg, Zoetermeer (voorzitter), drs. H. van der Burg, Westerbroek (penningmeester), mr. P. van den Boogaart (secretaris en 2e penningmeester), ir. G.G. van Dijk, Rotterdam (vice-voorzitter), K. Sommer-de Vries, Amerongen (2e secretaris), drs. A.J. Lorier RC, Alphen aan den Rijn (lid), L. Kramer, Dronten (lid)

Ereleden

D.G. Bijl, mr. P.A. de Lange en drs. C. de Raadt

Redactie

J.E. Schelling, hoofdredacteur, W.J. Hukom, eindredacteur en N.J.M. de Jong.

Communicatieraad

Mr. P. van den Boogaart (voorzitter), Y. Teitsma, H. van Vliet, J. Wondergem en N. Plomp.

© juli 2024

Omslagfoto

Beeld gegenereerd met AI door middel van Adobe Firefly.

GELD NODIG VOOR VERBOUWING OF VERDUURZAMING?

Bij Stichting Kerkelijk Geldebeheer kennen we de kerkelijke markt als geen ander! Veel kerkelijke gemeenten hebben dit al ervaren en hebben hun financiering tot volle tevredenheid bij SKG ondergebracht.

SKG biedt u:

- ✚ diverse financieringsmogelijkheden
- ✚ gunstige rentetarieven
- ✚ passend advies voor uw kerkelijke gemeente

Vraag een vrijblijvend gesprek aan (0182) 58 80 00 of kijk voor meer informatie op skggouda.nl

Uw kerkelijk onroerend goed professioneel beheerd?

Dat is onze uitdaging!

Wij ontzorgen uw kerkelijke gemeente en beheren uw grond of gebouwen. We zorgen voor goede juridische overeenkomsten, monitoren lopende contracten, passen deze aan waar nodig en verzorgen correcte berekeningen van de jaarlijkse toegestane verhogingen. Wij werken voor kerken en doen dit zonder winstoogmerk. KKG heeft 515 tevreden opdrachtgevers waarvoor wij 13.619 ha grond beheren.

Uw rentmeester en makelaar in kerkelijk onroerend goed

KKG
Rentmeesters & Makelaars
SilasGroep.nl/kkg
T 033 – 467 10 10

KKG is onderdeel van de Silas Groep

Nieuwe huisstijl en website voor Lakerveld Ingenieurs & Architecten.

Wij slaan de bladzijde om naar een volgend hoofdstuk! Een nieuwe huisstijl en website maken ons bureau herkenbaar en klaar voor de toekomst. Bekijk welke projecten wij de afgelopen jaren hebben uitgevoerd op onze vernieuwde website.

LAKERVELD-NOORDELOOS.NL

Tim Vreugdenhil

Erfpacht

BEELD MARLOES VAN DOORN

In Amsterdam betaalt bijna iedereen die een woning of andersoortig pand bezit een jaarlijkse erfpacht-canon. In veel gevallen gaat dat om een fiks bedrag. Voor de plek waar mijn koopappartement zich bevindt, betaal ik jaarlijks 1200 euro aan de gemeente. Plus nog eens 100 euro voor een paar vierkante meters parkeerplaats.

Ja, lach er maar om, als je toevallig op de biblebelt woont. Elk half jaar opnieuw moet ik even slikken. Zeshonderd euro huur voor een lapje grond waar ik verder niets mee kan. Het wordt bijna bizar als je bedenkt dat boven mij nog zes andere woonlagen zijn die óók allemaal afrekenen voor dezelfde vierkante meters. Tsjing, kassa!

Het erfpachtsysteem draagt bij aan Amsterdam als rijke stad. Het niveau van publieke voorzieningen is mede zo goed door deze inkomstenstroom. Het gaat jaarlijks om honderden miljoenen euro's. Erfpacht is economisch slim. Maar de invoering van erfpacht ging op morele gronden. Niet alleen huiseigenaren mochten profiteren van een waardestijging. Dan liever de gemeenschap als geheel. Grond is, net als lucht en water, eigendom van iedereen.

De jaarlijkse erfpacht leert me ook een spirituele les. Wij hebben hier geen

Tim Vreugdenhil is dominee van Citykerk Amsterdam (www.citykerk.amsterdam) en geeft voor de Protestantse Kerk Amsterdam invulling aan het ambt van stadspredikant. Meer horen van Tim? Beluister dan podcast #16 uit de serie Collectieve Wijsheid via www.kerkrentmeester.nl/podcast.

blijvende stad, zegt de Hebreeënbrief, want we verwachten de toekomstige. Het helpt mij dat ik de grond niet kan bezitten. Maar eigenlijk geldt dat voor alles. Eigen woning of eigen baas? We hebben alles in erfpacht van de Heer.

Ben jij als kerkrentmeester in iedere beslissing economisch, moreel en spiritueel bezig? Dat is meer dan een domineesvraag. Het zijn juist pachters die in de verhalen van Jezus de vreemdste dingen doen, ten goede of ten kwade. Zij brengen het koninkrijk van de hemel met elke beslissing een stap verder weg of dichterbij.

Kerkmarkt.nl

Mechanisch
Van Vulpen-orgel
uit 1976

Hoofdwerk:
Holpijp 8', prestant 4',
woudfluit 2', mixtuur II-III sterk
Nevenwerk:
Gedekt 8', roerfluit 4',
octaaf 2', quint 2 2/3'

Koppelingen:
Manuaal 1-2, pedaal-1,
pedaal-2

Beschikbaar vanaf
januari 2026

300 x 190 x 230 cm (hxbxd)

Op Kerkmarkt.nl kunnen kerkelijke gemeenten hun kerkelijke goederen ter verkoop of ter overname aanbieden. Dat kunnen bijvoorbeeld de stoelen zijn die niet meer worden gebruikt of liturgisch meubi-

lair dat bij een kerksluiting vrijkomt. Op deze wijze kunnen kerkelijke goederen weer worden hergebruikt. Deze dienstverlening is voor kerkelijke gemeenten gratis, uitgezonderd de rubriek 'orgelbank'.

Blijk van waardering

Onderscheidingen

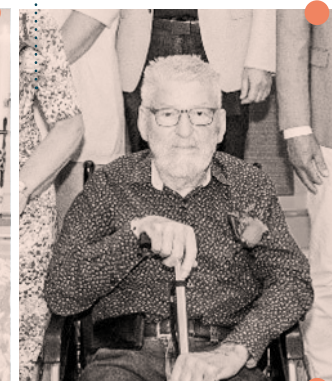
Als blijk van waardering voor hun jarenlange inzet kregen de volgende personen in de afgelopen periode een VKB of PKN onderscheiding uitgereikt.

VKB Onderscheidingen

Fokke Rook
Bedum
47 jaar organist

Jaap Stulp
Bedum
53 jaar organist

Mente de Vries
Bedum
63 jaar organist

Johannes Willem Blacquièr
Gouda
50 jaar organist

Arie van Dijk
't Harde
50 jaar organist

Theunis Hoen
Oldemarkt-Paasloo
50 jaar organist

Auke Jacob Hoogstra
West-Terschelling
30 jaar voorzitter en
penningmeester CvK

Jan van der Vis
Texel
60 jaar organist

● Goud met briljant

● Goud

● Zilver

● Brons

● Erepenning

Derk Uildersma
Zuidwolde
75 jaar koster

Bernardus Johannes van Dijken
Bedum
39 jaar organist

Herman Jan Wilbrink
Goor, tenminste 25 jaar
diverse taken

Geert Hendrik Bruins
Lutten, Slagharen en Schui-
nesloot, 40 jaar organist

Willem Odink
Lutten, Slagharen en Schui-
nesloot, 40 jaar organist

Harry Doorneweerd
Oldebroek
40 jaar organist

Teunis Bos
Steenwijk
ruim 50 jaar koster

Klaas Harms
Bedum
28 jaar organist

Cornelis Alexander Roza
Andel
25 jaar koster-beheerder

Alexander Cornelis Roza
Andel
25 jaar koster

Steffentina Margaretha Appelmelk
Brielle
circa 26 jaar koster

Roelof Kooiker
Lutten, Slagharen en Schui-
nesloot, 25 jaar organist

Niet op de foto, ook onderscheiden:

- Anton van der Meulen, Tijnje-Terwispel, Goud met briljant: 50 jaar organist
- Jan Hendrik Wolvekamp, Rhenen, Brons: 15 jaar bouwkundig adviseur

Friedrich Vink
Noordwijk
25 jaar organist

Gustaaf Hilbert Fennema
Veenendaal
25 jaar cantor

Geertruida Maria Cornelia Pruijsen
Waspik
25 jaar organiste

Willem Frederik Loos
Deventer
ruim 20 jaar collectant CvK

Berend van der Tuin
Epe
13 jaar koster

Geertje van der Tuin-Faber
Epe
13 jaar kosteres

Wico Koolstra
Op 'e Noed, 32 jaar ouderling
en ouderling kerkrentmeester

Gijsbert Meinten
Zwolle
60 jaar organist

PKN Onderscheidingen

- Goud met briljant
- Brons
- Goud
- Erepenning
- Zilver

Nicolaas Dirk Blom
Gorinchem en Spijk
45 jaar hoofdorganist

Cornelis Arnold de Maa
Wateringen en Kwintsheul
65 jaar organist

Een **nieuwe** bestemming met **respect** voor het verleden

Mutare Vastgoed is gespecialiseerd in de herbestemming van maatschappelijk vastgoed, waaronder kerken.

Speelt u als kerkenraad met de gedachte om een kerkgebouw af te stoten? We bespreken graag de mogelijkheden van deze ontwikkellocatie.

MUTARE VASTGOED

Spijksedijk 20L
4207 GN Gorinchem
0183 - 640 034

Postbus 82
7050 AB Varsseveld

info@mutarevastgoed.nl
www.mutarevastgoed.nl

Volgende keer in Kerkbeheer ...

... staan we stil bij beleid maken voor de toekomst. Juist in de periode dat de begrotingen worden opgesteld en de toelichting erop voor de geldwerving wordt geschreven, richten we de blik iets verder. Welke keuzes kun je nu al maken met het oog op de nabije toekomst. Wat betekent dit voor je inzet op gebouwen, personeel en organisatie? Een nummer waarin we vooral pro-actieve voorbeelden van kerkbeheer uitlichten.

"Het is niet verkeerd om van beleid te veranderen als de omstandigheden zijn veranderd."

Seneca - Romeins filosoof

De eerste webinars voor het najaar staan inmiddels gepland:

24 SEPTEMBER (15.30 UUR)

- Inspiratiewebinar Actie Kerkbalans

24 SEPTEMBER (19.30 UUR)

- Webinar Meerjarenraming & Begroting (FRIS)

25 SEPTEMBER (19.30 UUR)

- Inspiratiewebinar Actie Kerkbalans

15 OKTOBER (19.30 UUR)

- Webinar Richtlijnen en mogelijkheden van beleggen

16 OKTOBER (20.00 UUR)

- Webinar Financiering verduurzaming kerkgebouw

Voor het actuele aanbod webinars kijk je op www.kerkrentmeester.nl/vkb-academy/ of in de agenda op onze website.

UITGELICHT

TRAINING KERKRENTMEESTER

In 3 online bijeenkomsten leer je wat je roeping, taak en verantwoordelijkheid is als kerkrentmeester. De training is ontwikkeld door de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in samenwerking met VKB Kerkrentmeesters.

De training wordt gegeven op 3 momenten in het najaar:

- 9, 16 en 30 september
- 8, 15 en 22 oktober
- 7, 21 en 28 november

Kijk voor meer informatie en aanmelden op de website van de Protestantse Kerk: www.protestantsekerk.nl/training/kerkrentmeesters/.

Benefits that truly benefit

VKB Verzekeringen

De VKB biedt in samenwerking met Mercer Marsh Benefits een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schades melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen.

- Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- Brandverzekering
- Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- Rechtsbijstandverzekering
- Werkgeversaansprakelijkheid
- Groepsreis/ongevallenverzekering
- Ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- Persoonlijke ongevallenverzekering
- Vervangingsverzekering predikanten
- Verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- Fraude- en geldswaardenverzekering

Uw contactpersonen

Dimfie van Sundert
06 155 89 596
info.vkb@mmc.com

Chung Man Luong
06 255 13 575
info.vkb@mmc.com

